

TOKİ - EMLAK KONUT GYO A.Ş.
7 İKLİM 7 BÖLGE- MAHALLE
ULUSAL MİMARİ VE KENTSEL TASARIM FİKİR YARIŞMASI

MİMARİ PROJE RAPORU

“Tasarlanmış olan ile kendiliğinden arasında”

Zihinlerimiz için kavranması kolay ortagonal yaklaşımla bir konut yerleşimini tasarlamak, tasarlayarak bir düzen, kompozisyon ve organizasyon ortaya koyan mimar için tutarlı bir yol gibi görünür. Ancak bu katı düzenin dikte edici, baskılayıcı, kendi rolünü abartıp kullanıcıyı, insanı küçültücü bir tarafı var. Eskilerin “cetvelle çizilmiş gibi” dediği sokaklar ve yanyana muntazaman dizilmiş yapı blokları arasında durup sokağı seyreden insanın, ileri doğru yürümek için çok bir sebebi yok aslında. Adım attıkça göreceği perspektif çok da değişmiyor, onu bir sürpriz beklemiyor, başından sonuna kadar neredeyse aynı tekrarın içinde. Böyle bir sokağı / caddeyi tecrübe eden insanın kendisi de bütün bu yapıların ortasında ekspozé, kendi ölçeğinde bir mekân bulamıyor, kendini rahat hissetmesi zor.

Geleneksel mahalle dokusunda ise evler kendiliğinden, zamanla ve masada tasarlanmamış olarak bir araya gelir. Topoğrafyanın da yönlendirmesiyle mutlak bir doğru üzerinde değil, doğal bir akışla yerleşirler toprağa. Sokaklar doğal bir eğrisellikle gideceğimiz yere bizi taşır. Sokağın tatlı sürprizlere gebe olması, insanı harekete teşvik eder. Yürümek için bir sebebiniz vardır. Kimi yürüyüşlerin nasıl geçtiğiniz farketmez insan, hedefine ne zaman vardığına, o kadar zamanın nasıl geçtiğine şaşırır. Aynı mesafeyi dümdüz bir caddede yürümeye kalktığında ise yolculuk bitmek bilmeyen bir hal alır. Geleneksel dokudaki zenginlik, insanı harekete davet eden bu zengin perspektif ve insan ölçeğindeki doğrulardır.

İnsanın bir nefeste sabırla yürüyeceği mesafe az çok bellidir. Bu "bir nefes"lik parkurların birbirlerine ufak genişlemelerle bağlanması gerekir.

KOMŞULUK

Bu "bir nefes"lik parkurlar, yaklaşık olarak bir hanenin komşuluk sınırlarını çizer. Gelenekte yaklaşık 40 hane komşuluk sınırı olarak tarif ve kabul edilir, hane sahipleri bu 40 eve karşı komşuluk haklarından sorumlu tutulurlardı. Tasarım bu sayıya yakın komşuluk gruplarını gözetmeye çalışır.

KONUM

Ege Bölgesi gibi sıcaklık ve nem faktörünün etkin olduğu yörelerde yerleşimler rüzgardan ve düşük sıcaklıktan maksimum derecede faydalanabilmek için eğimin üst kısımlarında konumlanır.

EĞİM

Eğimin fazla olduğu arazilerde yerleşimler toprağa müdahaleyi minimumda tutabilmek ve inşaat masraflarını azaltmak adına eğime paralel olarak konumlanır.

RÜZGÂR

Sıcak ve nemli iklim bölgelerinde rüzgâr gündelik yaşam için hayati öneme sahiptir. Bu sebeple yapılar rüzgârdan maksimum ve eşit ölçüde istifade edebilsin diye aynı aks üzerinde ve ard arda değil şaşırtmalı olarak ve farklı doğrultularda konumlandırılır.

Yapıların uzun kenarının hakim rüzgâr yönünde kalacak biçimde konumlandırılması iç mekandaki hacimlerin de rüzgârdan maksimum ölçüde istifade etmesine imkân tanır.

Yapıların iç mekâna açılan karşılıklı pencerelerinin bulunması doğal çapraz havalandırma sağlayarak binanın enerji harcanmadan soğutulması ve nemin dağıtılmasına imkân sağlar.

Üst açıklıkların bulunması ısınarak yükselen havanın tahliyesinde kolaylık sağlayarak doğal iklimlendirmeye yardımcı olur.

Tek bir açıklık bulunan iç hacimde etkin havalandırmanın sağlanabilmesi için hacmin derinliğinin yüksekliğinin 2,5 katı olması gerekir.

GÖLGE

Sıcak iklim bölgelerinde gölge de tıpkı rüzgâr gibi gündelik yaşamın vazgeçilmezlerindedir. Yapıların konumlandırılmasında dış mekânda yaratılan gölgeli hacimlerin oranı da göz önünde bulundurulmalı ve maksimize edilmelidir.

Saçak gibi elemanlar sıcak iklim bölgelerinde güneş ışığının yapı yüzeyine gelişini engelleyerek fazla ısınmayı ortadan kaldırır.

Güneş kırıcı elemanlar güneş ışığının mekânın içine girmesini engelleyerek iç mekânın ısınmasına engel olur.

Yapı hacminin girintili çıkıntılı olarak tasarlanması binanın kendi üzerine gölge atmasına ve rüzgârdan daha fazla yararlanmasına olanak sağlayarak binanın doğal iklimlendirmesine katkıda bulunur. Cumba, eyvan, balkon gibi mekânlar bu anlayışın geleneksel mimarideki karşılıklarındandır.

GÖRÜNÜRLÜK

Bir yerleşimdeki yapıların şaşırtmalı konumlanması rüzgâr ile olan ilişkiyi kuvvetlendirdiği kadar her bir konutun manzaraya yönelimine de olanak tanır. Aynı zamanda konutların birbirleri arası görünürlüğü de minimize ederek mahremiyet değerlerini korur.

SOKAK PERSPEKTİFİ

Bir yerleşimde iç mekanların kalitesi kadar dış mekânlarındaki de önemlidir. Yapıların aynı doğrultuda konumlanması tekdüze bir sokak perspektifi oluştururken insanın sokak algısında da olumsuzluklara sebebiyet verir. Aksine yapıların birden fazla aks sistemi üzerine yerleştirilmesi sokak

perspektifini daha ilgi çekici kılarken, kentsel iç mekânın oluşumuna da fırsat tanır.

BİTKİLENDİRME

Yapı çevresinde bitkilendirme yapılması, doğal gölgenin oluşturulması, mahremiyet değerlerinin korunması ve kentsel ısı adasının engellenmesi adına oldukça önemlidir.

FONKSİYONEL / YAPISAL DAĞILIM

Mahalle olgusu, insan ölçeği ve gündelik yaşam ile son derece ilişkili bir kavramdır. Mahalle oturmaya ayrılmış bir semt olmanın yanısıra ufak ölçüde alışveriş birimleri, mescidi, parklarıyla yaşamın aktığı bir etkileşim düzlemidir. Mahallede odak yoktur. Fonksiyonlar öbekleşmez. Aksine dağılır ve sokak aralarına saçılırlar. Arka sokaktaki bakkala uğrayan biri komşularına selam verir. İnsanlar evlerinden çıkıp az ötedeki kahvehanenin önünde toplaşır. Fonksiyonların küçük ölçekli ve çok sayıda oluşu, alan içerisinde homojen dağılımı aynı zamanda yer ve yön duygusunu yani mahalleyi mahalle yapan insan ölçeğini de ön plana çıkarır.

MODÜLER SİSTEM

Binalar 120x120 cm'lik bir modüler sisteme göre tasarlanmıştır. Teklik içinde çokluk elde etmeye çalışan kurgu, standartlar düzeni içinde bir çeşitlilik peşindedir. Ortogonal modüler sisteme göre meydana gelen yapıların bir araya gelişleri daha az katı bir düzendedir.